

DEBRECZEN

A DEBRECZENI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-as PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:
Helyben: Félévre 6.— kor. negyedévre 3.— kor.
Vidéken: Félévre 9.— „ negyedévre 4.50 .

Felelős szerkesztő:
MÓRICZ PÁL.

Egyes szám ára 4 fillér.
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Piacz-utca 40. szám. — Telefon 412.

Hangulatok és valóság.

Jegyzetek a hétről.

Debreczen, június 19.

Tulipánt szép virágos magyar ünnep volt a Papp Elek bátyánk ünnepe. Nyílnak még tulipánt szép virágok. Van még hűség, van még szeretet a magyar szivekben.

A magyar nép, a hajdu nép józanágát, igazságszeretetét, méltányosságát jellemzi, nemes világitásban tünteti fel a Nánáson legutóbb megejtett megyebizottsági tagválasztások egyik eredménye is.

Brassay Károly tanár ellen, a vármegyei függetlenségi párt ezen nagytevékenységű tagja ellen vadhajsztát indítottak. A félrevezethető tömeg egy részét uszították ellene. Kikiáltották „hazaárulónak” is a népnek ezen szókimondó igaz barátját, mert a hirhedt darabont-világban (midőn áldozatra nem volt képes a vármegye!) önzetlenül, méltán kiérdemelt népszerűségének odaáldozásával a vármegye tisztikarát a szétzúllástól váltotta meg indítványával.

Hazaárulónak kiáltották ki. Azonban az apróemberké ez elhamarkodott ítéletét most hivatalosan is feloldotta, megsemmisítette a józan hajdu nép. Mint irtuk is: a vad hűhóval kibuktatott Brassayt, miután azt a választást megsemmisítette a közigazgatási bíróság, most korteskedés, erőszakolás és ellentmondás nélkül választották be a vármegyei köztörvényhatósági bizottságba, hol igazán nélkülöztük ezt az eredeti és izzó magyar tehetséget. A vármegyei gyűlések mindég érdeklődéssel méltányolt szónokát.

Nyílnak még tulipánt szép virágok. Van még hűség, van még szeretet a magyar szivekben.

Itt Debreczenben is csendesebben folynak a napok. Az iskolák kapuit is lassan, egymásután bekulcsolják. Szerteoszlanak az ifju seregek. Fehér arcú leánykák. Meg a napégette diákfiúk.

Mindnyájan örvendeznek a vakációnak. Puszták, erdők, hegyek, távoli falvak, tanyák felélénkülnek a vakációzó diáksereg vidám csapatjaitól.

Am, hamar elmúlnak az ifju napok. Azért a vakációs napokat is kikellhasználni. Egyesítsük a kellemest a hasz-

nossal. Ha igaz, hogy holtig tanul a jó pap, akkor a mindkét nemű diákság szünnepjait se' legyenek „szentheverdel napok”.

Ismételten ajánljuk a szülék figyelmébe, Medgyessy Károly dr. nagyszombeni járásbíró címét. Medgyessy doktor most is a legnagyobb készséggel- és előzékenységgel irányítja és segíti elő a magyar- és szász fiu, lány tanulók szüneti cseréjét.

Mivel az ilyen csere a nyelvismeretet, ember- és tájismeretet elősegíti, végeredményében pedig közelebb hozza egymáshoz a magyart- és szászt éppen a legfogékonyabb helyen, a családi tűzhelynél, a szüléknek ismételten figyelmükbe ajánljuk Medgyessy Károly dr. nagyszombeni járásbíró címét.

A színház kérdés megint szőnyegre került a hétvégen. Bobula Jánosnak, az országos nevű műépítésznek már azért is köszönettel adózkodunk, amiért rámutatott arra, hogy a város áldozatok nélkül is felépíthető és fenttarthatja színházát! Ami pedig a mi terheink és megoldásra váró költséges nagy feladataink mellett korántsem lekicsinyelni való. Valóban megérdemli, hogy a tanács komolyan foglalkozzon a magánvállalkozás eszméjével, természetesen személyeknek és személyes érdekeknek figyelembevételével. Mert ezek a személyeskedések posványosítanak el minálunk minden jó ügyet.

A gyakori személyeskedéseknek burjános melegágya a szünügyi bizottság is. Ez az elavult testület ma már több a kerékkötő láncnál. Nemhogy hasznára, olykor határozottan ártalmára van a szünetes ügyének is. A komolyan jóindulatú, magaslatkörű tagokat tulkiáltozzák a szünügyi nagybácsik, akik szeszélyök, bogaraik szerint kenegetik vagy skalpirozzák nem tetszés esetén a mindenkori igazgatót, a mindenkori társulati tagokat. . . . Mint a hirhedt spanyol inkvizíció álarcás vészbírái: a forró szurok fürdőtől a spanyol csizmáig minden csiklandós kinzó műtétet kipróbálnak a velök szemben megkötött kezű, lábú, kipeckelt száju mindenkori szegény direktoron, szegény társulaton.

Valóban nem mindennapi látványosság ez a XX-dik elején. Ha rá gondolunk, borzongva felejtjük még a tulipántos

szép virágokat is. Magyar szivek, magyar lelkek hűségének, szeretetének, gyöngédségének szép tulipánt virágait.

A függetlenségi kormány.

Általános titkos választói jog.

Legujabb politikai helyzet.

Budapest, június 19.

A válság legutolsó napjaiban mindinkább előtérbe nyomul az általános, titkos választói jog kérdése. Illetékes helyről jövő jelentések szerint a nagyfontosságú kérdés előtérbenyomulását a korona és különösen a trónörökös forszirozza.

Lukács még mindig tárgyal.

Lukács László, a szabadelvű exminiszter, még mindig nem tartja visszautasítását véglegesnek. Még mindig azt hiszi, hogy akad majd valaki a függetlenségi párt vezérférfiai közül, aki felül az ő botrányos tervének. Tegnap a déli órákban ismét Justh Gyulánál, a képviselőház elnökénél próbálkozott, de természetesen ugyanazzal a sikertelenséggel, mint azelőtt. Justh Gyula tegnap a késő délutáni órákban közölte elvbarátaival a Lukácscsal folytatott tanácskozás eredményét, beszélt Kossuth Ferenczcel is, aki vele teljesen egyetértve utasította vissza a szabadelvű felkínálkozást. A függetlenségi pártban az a nézet dominál, hogy a kormányt a függetlenségi párt csak egyedül veheti át, így azután megteremti az általános választói jogot és előkészíti az önálló magyar jegybank felállítását, melynek végleges megalkotását az új választói reform alapján egybe- gyűlt parlamentre bizza.

A helyzet képe.

Munkatársunk ma beszélgetést folytatott egy függetlenségi politikussal, aki az intező körök minden ténykedésébe be van avatva. A 48-as politikus a helyzetről a következőket mondotta:

— Ha a korona olyan sürgősen akarja a válság megoldását, bizza meg a függetlenségi pártot a kormányalakítással. Mindenféle közvetítő nélkül állítsa az ügyek élére Kossuth Ferenczet, aki egy tiszta függetlenségi kormányral a legrövidebb idő alatt megteremti az általános, titkos választói jogot és előkészíti az önálló bankot. Amikor a függetlenségi párt a kormányzásra vállalkozik, nem az a cél vezérli, hogy egy-két tárcával többnek legyen a birtokában, hanem egyedül az, hogy semmi közönséget sem hajlandó vállalni azokkal a politikusokkal, akik esküdtek ellenségei az önálló magyar jegybanknak. Ez a helyzet tiszta képe.

— A döntés hamarosan meg fog történni, mert Lukács már most láthatja, hogy közvetítésének semmi eredménye sem lehet. Jelentése után a korona is kénytelen engedékenyebb hangon tárgyalni a függetlenségi párttal, mert belátja, hogy nélküle a válságot megoldani sohasem tudja. Én azt hiszem, hogy 10—12 nap múlva a korona ki is nevezi a függetlenségi kormányt, amely hamarosan megteremti az ál-

Tavaszi öltönyt, felöltőt, színes mellényt legszebben tisztít

HRABÉCZY.

Gyár és főüzlet Széchenyi-u. 24.

Fióközlet Csapó-u. 28

talános választói jogot és előkészíti a bank felállítását.

Minisztertanács.

A hétfőn délelőtt megtartandó miniszteri tanács jelentékeny fordulatot fog jelenteni a válságban. A kabinet tagjai kivétel nélkül valamennyien megunták már az ügyvezetőséget s kérni fogják a királyt, hogy őket az ügyek további vezetésétől hamarosan mentse fel. A minisztertanácsnak ezt a határozatát dr. Werkerle Sándor a keddi vagy szerdai audienciáján eseteli a király előtt, aki — értesülésünk szerint — a végleges felmentést meg is fogja adni. A koronát erre a lépésre az a körülmény készíti, hogy végre tisztán kitűnt, hogy ez a koalíciós kabinet a válság megoldását előbbre juttatni úgysem tudja. A koalíciós kormány tagjait áthidalhatatlan úr választ el egymástól és Kossuth meg Andrassy a válság folyamán nemhogy közeledtek, hanem ellenkezőleg, még jobban eltávolodtak egymástól.

A jog- és pénzügyi bizottság ülése.

(A gázgyár kibővítésének ügye. — A tüdőbeteg szanatórium elhelyezése. — Segély az izraelita templom építésére. — Az építési szabályrendelet.)

Debreczen, június 19.

A város jog- és pénzügyi bizottsága ma délután ülést tartott, melyen a júliusi közgyűlés elé kerülő ügyeket készítették elő. Az egyes ügyek tárgyalása simán ment egészen addig, míg a napirenden levő tárgyakról volt szó. Nagyobb emóciókat a póttárgysorozaton levő ügy keltett. Ez a város és az egyes hitfelekezetek közötti iskolai segély megállapítások- és szerződéseknek évek hosszú sora óta huzódó ügye volt, melyet most felülről, a közigazgatási bíróság küldött vissza a város egyes fórumai elé. Erről az ügyről különös érdekességénél fogva külön cikk keretében számolunk be. A többi tárgyra vonatkozólag tudósításunk itt következik.

*

Az ülésen előbb Körner Adolf, majd Varga Elemér tanácsnok elnökölt. Jelen voltak Rickl Antal, Freund Jenő dr., Kernhoffer József, Magoss György dr. tiszti főügyész, Vargha Elemér dr. tanácsnok, Aczél Géza főmérnök, Kondor Kálmán, Bacsó Dezső dr., Csanak József, Poroszlay László és dr. Tóth Emil jegyző.

Első tárgy a belügyminiszternek a gázgyár kibővítésére vonatkozó leirata volt. A közgyűlés annak idején elhatározta, hogy a gázgyárat két év lefolyása alatt 415 ezer korona költséggel kibővíteti. A miniszter a gázgyár kibővítését jóváhagyta, de kikötötte, hogy a kölcsönfelvételi határozatot jóváhagyás végett fel kell hozza terjeszteni. A kölcsönre nézve az Alföldi Takarékpénztár nyújtotta be a legelőnyösebb ajánlatot, amennyiben három évre 5 és egynegyed százalék kamatért hajlandó teljesíteni a kölcsönt. A bizottság ennek elfogadását ajánlja a közgyűlésnek.

A következő tárgy az építési szabályrendelet volt, mely most jött vissza a minisztertől, aki kisebb módosításokkal és változtatásokkal jóvá is hagyta azt. Aczél Géza olvasta fel az óhajtott módosításokat, melyekhez a bizottság helyeslőleg hozzájárult.

*

Nagyobb érdeklődést keltett a tüdőbeteg szanatórium ügye. Varga Elemér tanácsnok előadta, hogy a város 150000 koronát és 30 katasztrális holdat adott a szanatórium céljaira. A hely kijelölésére nézve a tanácsot bizta meg a tanács most folytat tárgyalásokat a szanatórium egyesülettel és az eddigi tárgyalások folyamán abban állapították meg, hogy a szanatóriumnak a telket a Nagyerdőn adják. A tárgyalások azonban még nem nyertek befejezést, azért azt ajánlotta, hogy az ügyet vegyék le a napirendről.

Magoss György nem látja szívesen, hogy a Nagyerdőn jelöljék ki a szanatórium helyét. Azt ajánlja, hogy azzal vegyék le az ügyet a napirendről, hogy a tanács tegye megfontolás tárgyává, nem lenne-e helyesebb más helyen, például a Halápon felállítani a szanatóriumot.

Rickl Antal szintén a Halápot ajánlja. Az

szerinte nyugodtabb hely. — Varga Elemér hivatozik a szanatórium bizottság határozatára, mely számtalan és nyomós érveket hoz fel amellet, hogy a szanatórium céljaira, csak a Nagyerdő valamelyik része alkalmas.

A bizottság Magoss György indítványát fogadta el.

*

A helybeli aut. orthodox izr. hitközség József király herceg-utca 15. szám alatti telkén templomot akar építtetni. Ehez 150000 tégláhozjárulását kéri a várostól.

A tárgyhöz Magoss György szólott hozzá. Indítványozta, hogy adják meg a hozzájárulást, de miként annak idején a gör. kath. templom építésénél, kössék ki, hogy a templomban az egyházi szónoklatok magyar nyelven tartassanak.

Freund Jenő dr. megnyugtató kijelentéseket tesz. Az orthodox felekezetenél egy évben úgy is mindössze kétszer-háromszor tartanak „zsargouban” — némettel vegyes zsidó nyelven — szónoklatot, ezt megváltoztatni nem kerül nagyobb nehézségbe.

A bizottság hozzájárult Magoss György indítványához, a segélyt megszavazta az indítványszerinti kikötéssel.

Az ülés többi részéről lapunk más helyén adunk tudósítást.

Debreczen város és az egyházak.

Az iskolai segélyek körül.

A közigazgatási bíróság leirata.

Debreczen, június 19.

Évek óta huzódó bonyolódott, de nagyfontosságú ügy került ma a jog- és pénzügyi bizottság elé. A város által az egyes egyházaknak adandó segélyek végleges rendezésének kérdése. Ezt az ügyet, mely most a legfelsőbb fórum, a közigazgatási bíróság döntését várja, Oláh Károly kulturtanácsnok a ma délutáni ülésen a következőkben ismertette:

Az előzmények.

Régebben, ha akár a református, akár a katolikus egyháznak újabb iskolákra volt szüksége, mindig a városhoz fordult, hogy építtesse fel az iskolákat. A város az iskoláztatás érdekében ezt meg is tette, dacára annak, hogy ez minden tavasszal megismétlődött. Legutoljára a róm. kath. egyház a Varga- és a Szent Anna-utcai elemi iskoláknak, mintegy 60 ezer koronával való kibővítését kérte, de ugyanekkor a református egyház is több új elemi iskola felállítását kérte. A két kérelem teljesítése összesen vagy 172 ezer koronába került. A közgyűlés megszavazta ezt. De mikor a közgyűlési határozat a belügyminiszterhez került, a miniszter a határozatot nem hagyta jóvá, hanem felhívta a várost, hogy az egyházaknak adandó iskolai segélyek kérdését rendezze véglegesen és ennek alapján adja a segélyeket. Minthogy azonban különösen a katolikus egyháznak sürgős volt ez a segély, erős intervencióra a szobanforgó segélyt a miniszter jóváhagyta, de ahhoz föltételeihez kötötte, hogy a kérdés véglegesen rendeztessék. Erre megindultak a tárgyalások, a segélyadások arányos megállapítása iránt. Bázisul a legutóbbi népszámlálás adatait vették. De ekkor meg kiderült, hogy a város a vonatkozó törvény kereteit betartva, a segélyezések határait túllépte a római katolikus egyháznál, melyet nem is illet meg semmi. Sok huza-vona után azonban végre megkötötte a város a kölcsönös méltányosság alapján a szerződéseket az egyházakkal. A róm. kath. egyház felsőbb hatósága azonban nem hagyta jóvá a szerződést. Sőt még itt az is előfordult, hogy többszöri sürgetés dacára hosszú ideig nem ment fel a szerződés a felsőbb hatósághoz. A közgyűlés ekkor olyan határozatot hozott, hogy ha a kath. egyház nem hagyja jóvá a szerződést, megvonja az iskoláztatási segélyt. Ezt a közgyűlési határozatot több katolikus bizottsági tag megfélembreztette és a felebbezésben panaszt emeltek, hogy sérelem esett a katolikus egyházzal szemben a szerződések alapjainak megállapításánál, mert

a református egyháznak eladdig adott segélyezések végösszegébe nem számítottak bele 1000 hold földet, melyet a város még régebben adott az egyháznak. Ha ezt beleszámítanak az arányba, akkor a katolikus egyháznak jóval több segély jutna. Ezt a felebbezést a helyügyminiszter áttette a közigazgatási bírósághoz, mely most döntése előtt kívánta meghallgatni a várost is és ezért leiratot küldött, hogy a város adjon véleményt a dologban.

A város álláspontja.

Ezeket tartalmazta Oláh Károly előterjesztése. Magoss György főügyész terjesztette aztán be a közigazgatási bírósághoz felterjesztendő véleményt. Ez kiemeli, hogy a segélyösszeírások helyesen történtek, mert azt az 1000 hold földet a város még az 1868-iki vonatkozó törvény megalkotása előtt adta. Ez a törvény megalkotása előtt adta. Ez a törvény ugyanis a viszonyosságot állapítja meg, vagyis azt, hogy ha a község, vagy város az egyik egyház iskoláit segélyezi, akkor segélyezni kell a másik egyházat is. A vélemény még megemlíti azt, hogy a város a múlt századokban teljesen össze volt forrva a református egyházzal: — kétszáz évvel ezelőtt csak egy katolikus ember volt Debreczenben, a vámszedő!

Magoss György és Oláh Károly kérték a bizottságot, hogy ezt a véleményt fogadja el és küldjék föl a közigazgatási bírósághoz.

Elfogadták a véleményezést.

Kernhoffer József felemlíti, hogy a katolikus egyház a sok huza-vona miatt már évek óta nem kap segélyt, melyre most már sürgős szüksége van. Hisz még tanítóit is kölcsönökből fizeti. Mivel nagyon is sürgős ennek az ügynek az elintézése, hozzájárul Magoss György véleményének felterjesztéséhez. Abból a szempontból, hogy a közigazgatási bizottság bölcs döntése mentől hamarabb következzen.

Varga Elemér kimondja a határozatot. Megemlíti, hogy így is igazságos alapon fog a katolikus egyház részesülni az iskolai segélyezésben.

Kernhoffer József: Az igazságos alapról lehetne beszélni. Az igaz, a múlt az ügyézi vélemény mond, hogy ezelőtt kétszáz évvel csupán a vámszedő volt katolikus Debreczenben, de most 14 ezer katolikus él itt. Ez érdekes epizód után az ülés véget ért.

EGYHÁZ, ISKOLA.

Balogh Ferencz doktorságáról.

Üdvözet Kálvin városából Méliusz városába!

350 év múltán felújított érintkezés.

Debreczen, június 19.

Az igazi érdemet megillető szeretettel és elismeréssel tárgyaltuk azt a kitüntetés, melylyel Balogh Ferenczet, a kollegiumi tudós tanárt és külföldön is tisztelt kiváló egyházi író-t Genfből kitüntették. Midőn a genfi egyetem tiszteletbeli doktorává választották a mi kedves „Feri bátyánkat“.

Ez nem aféle üres tömjénezés volt a genfi atyánkfiai és a tudományos világ ottani vezetőinek részéről, hanem az igazi nagy érdem méltányolása! Amely bizonyossága annak is, hogy a külföldön jobban tájékozva vannak a tudós theologiai tanár irodalmi működéséről, mint hazánkban. Vajjon hányan tudják például itt Debreczenben is, még az ugynevezett tanult kálvinisták sorából is, hogy Balogh Ferencz tanár vezette be a legnagyobb theologiai és egyházi Lexi-

konba (Herzog-Hauck „Real Encyclopedie“, III. kiadás, 1909. XXI. kötet) a magyar tárgyakat, köztük Méliusz, Révész Imre stb., cikkeket és a magyar bibliofordítások történetét. Ugyanez a mű Newyorkban angolul jelenik meg, abba is Balogh Ferenc dolgozta fel a magyar tárgy cikkeket. Ebben most megjelent a Balogh Ferenc életrajza is.

Érdekes felemlíteni, hogy Balognak a „Kálvinról“ „véleményét“, mint egy magyar tanárnak és tudósnek a véleményét a legmelegebb bevezetéssel közölték a genfi és párisi francia lapok. . . . Ami bizonyítja azt is, hogy Genfben jól értesülnek Debreczenről s illő, hogy mi debreczeniek is ösmerjük, becsüljük a mi magvetőinket, akik az ős kollegiumnak, Debreczen városának külföldön is becsülést szereznek.

Végül visszatérvén még a Balogh Ferenc tanárnak Genfből nyújtott theologiai tiszteletbeli doktorságára, felemelő és érdekes ez a tény azért is, mert ezáltal Kálvin városa és Méliusz Péter városa — 350 év múltán — épen a tudomány mezején megint érintkeztek.

Mintha csak fehérgalamb-posta hozta volna, olyan kedves ez a hír, ez az esemény.

— **Vasárnapi istentiszteletek.** Ma, vasárnap a református templomokban az istentiszteletek a következő sorrendben tartatnak: a Nagytemplomban prédikál Szarka Boldizsár segédlelkész, a Kistemplomban prédikál Dicsőfi József lelkész, a Kossuth-utcai templomban prédikál Szele Miklós segédlelkész, az Ispótytemplomban Boér Károly segédlelkész, Csapó kertben Kovács János népisk. felügyelő, a Homokkertben Sárközy Lajos szénior, a városi szegényházban Hajdu Zsigmond püspöki titkár. A Kistemplomban d. e. 11 órakor tartandó istentiszteleten Szele György prédikál. Ma, vasárnap a róm. kath. templomban az istentiszteletek a következő sorrendben tartatnak: Reggel 6 órakor csendes szent mise, 7 órakor csendes szent mise, 8 órakor egyik kegyesrendi tanár a főgymn. ifjúság részére csendes szent misét mond, 9 órakor az ünnepi nagymiséét Gróh Ferenc prépost, plébános végzi segédlettel, utána szentbeszéd; háromnegyed 11 órakor a Svetits-zárda és az elemi iskolák nőnevelői jönnek szent misére, melyet Molnár K. Dezső h. isk. igazgató mond; fél 12 órakor csendes szent mise. Délután 4 órakor a Rózsafüzér társulatának hónapos ájtaiossága, szent beszéddel, körmenettel és lytániával. — Az ág. hitv. evang. templomban ma, vasárnap délelőtt 10 órakor az istentiszteletet Hudák János segédlelkész végzi.

Pesti történetek.

*

A buzgó fuvolás.

Beöthy László ezen a héten új fuvolást szerződöttetett a zenekarba. Bosszantotta, hogy a szezon végén ilyenekkel kell bibelődnie, de a régi megbetegedett s a fuvolás úgy kell a zenekarba, mint kenyér az asztalon. Az új tag nem valami nagy talentum volt, sőt még kis talentumnak sem lehet mondani. A karmester mégis megtartotta szorgalma miatt, csak arra kérte, hogy gondosan lejátsza azt, amit maga előtt lát.

Hogy milyen híven követte a fiatal muzsikusz ezt az utasítást, arról az alábbi humoros eset tanuskodik. A Jánoska egyik legutóbbi előadásán történt. Egyszerre hihetetlenül diszsonzáns hang szólt bele, éppen a fuvola irányából, a zenekar együttesébe.

— Az istenért, mit csinált maga — kiál-

tott a karmester a fuvolásra a felvonás után — az istenért, mit játszik maga?

— Hát azt, ami előttem van — mondja rémülten a zenész.

— Ugyan miket beszél, adja ide a kótát. A következő pillanatban nagy kacagásba tört ki Marthon Géza, a karmester:

— Hát nem látja, — mondta fuldokolva a nevetéstől — hogy ez a pont nem hangjegy, hanem egy *agyonnyomott légy* s rámutatott a zavaró pontocskára.

A szegény ifju, aki rövidlátó is volt, meglepetőzött.

— Hiszen nekem is különösnek tűnt fel a dolog, de hát le kellett játszanom, mert ott volt a harmadik sorban.

Irodalom, művészet.

A letarolt réten.

Lágy esti szellő cirógatja arcom,
S felém röpti néma illatát . . .
Kedves emlékek, édes álom-képek
Ringatják lelkem másvilágba át.

Megcsap emléke rég elmúlt időnek,
Az elrepült kor újra megjelen.
Beh régen is volt, hogy virágos réten
Petrencét raktam úde reggelen.

Beh elszakadtam akácós falumtól,
Beh elhalkultak a tüzes dalok.
Mind elhervadtak az álom-virágok,
Letarolt réten búsan ballagok.

Míg az emlékek szívemen csókolnak,
Hervadt levél a fáról rám pereg . . .
S kibékítnek a kora elmúlással
Tavasszal hulló sápadt levelek.

Nagy Ferenc

A hajduk beszéde.

Budapesti tanár a hajduság nyelvéről.

A „Nyelvészeti Füzetek“ 56 számában.
Debreczen, június 19.

A Simonyi Zsigmond által szerkesztett „Nyelvészeti Füzetek“ 56 száma „Hajduk Beszéde“ címen foglalkozik a debreczen-vidéki színmagyarság, a hajduság zamatos nyelvvel, beszédjének sajátosságával.

Maday Gyula író, a budapesti református főgymnáziumnak jeles fiatal tanára dolgozta ki és állította össze páratlan buzgósággal, utánjárással és készütséggel ezt az érdekes és gazdag, ilyenmódon még nem ösmertett nyelvészeti tárgyat, a hajdusági nyelvjárást. Midőn még azt is felemlítjük, hogy a Hajduságról felszámazott jeles fiatal író és tanár ezen műve az „Athenaeum“, kiadásában jelent meg, ugyanott egy koronáért rendelhető meg, jelezük, hogy a mi reánk már vonatkozásánál fogva is becses tanulmányra még visszatérünk. Addig is itt közlünk egy kis részletet a nagy jellemző erővel megírt „Bevezetésből.“

A hajduság nyelve olyan, — mint földje: gazdag, termékeny és magyar. Kimeríthetetlen bőségben és változatosságban termi buzáját úgy mint virágait. Képzetele és nyelve természetesen az ősfoglalkozások: a földművelés és pásztorélet világából meríti a maga gazdag anyagát. Ipar és napi sajtó e nyelv aranytallérján még csorbát nem ütött. Zengése teljes, fénye igaz és tiszta. Viszont a mai köznyelv csiszoltabb, civilizáltabb állapotához képest darabos, vontatott; egy századdal hátrább ballagó. Öregebb hajduk szavában egészen Csokonaink kényelmesen elnyújtott, öblösen zengő nyelvére ismerünk. Az ifjabb nemzedék beszédmódjának külsőségein már érzik ugyan az iskola pallérozó hatása, de a nyelve testét-lelkét még a könyvek ördöge se bírja kivetkezteni a maga törzsökös mivoltából.

Sőt egy ezzel ép ellenkező jelenséget kell a hajduság népének nyelvvel kapcsolatosan megállapítanunk, t. i. a hajduk nyelvének a hajdu földből sarjadt nagy levegőjében élő írók nyelvére gyakorolt egyenes hatását. Csokonai, Fazekas Mihály, Földy János, Diószeghy Sámuel, Veszprémy István s az ujabbak közül a kiváltképpen hajdusági író: Móricz Pál mind e nyelv bányájából szedték írásművészetük stílusbeli szépségeit annyira, hogy munkáik lapja — szándékosan-e, vagy tudatalanul-e? — lépten-nyomon a provinciálizmus vadvirágaitól tarkállanak. Sőt magát Arany Jánost is e nyelvjáróterület írójának tekinthetjük részben azért, mert a költő szülővárosa, Nagyszalonta, e nyelvjárás mező déli perifériájába esik, részben, mert a debreczeni kollegiumban töltött diákéveket sem képzelhetjük el merdőknek a fiatal Arany nyelvérzékének fejlődése tekintetében stb..

MÜSCHUNG-BUZIÁSFÜRDŐ
BUZIÁSI PHÖNIX ÁSVÁNYVIZ
ÜDÍT-GYÖGYIT

Vese- és hólyagbajoknál, a vesemedence idült hurutjainál húgykő és fővényképződésnél, a légútak és a kiválasztó szervek hurutos bántalmainál kitűnő hatásúnak bizonyult. — Orvosiilag ajánlva. Debreczeni főlerakat:

Grünberger és Glück cégnél,
Csapó-utca 6. szám.

UJDONSÁGOK.

A Patay-házról.

Bontják és újraépítik.

Debreczen, június 19.

A hajdani Czegléd-utcának (ma Kossuth-utca) egyik legemlegettebb, legérdekesebb ódon nagy emeletes háza volt évtizedeken a híres Patay-ház.

Gólya fézkes öreg kéményeit sokszor vágyakodva nézték a veres-templom felé sétálgató menyecskék, szépséges menyecskék! Talán asszonyi babonából? . . . Vagy merthogy ilyen gólya fézkes kéményeket Debreczenben már nem igen lehetett látni, csupán még a kedves emlékü Wolafka-püspök akkortájt is szintén nagyon ódon udvarházánál.

Azonban a Patay-háznak első népszerűségét boldogult tulajdonosának a derűs, kedves és a polgárságtól rajongva szeretett Patai István bátyáknak a személye és emlékezete szerezte meg. Mert tudvalévőleg Patay István, az országos nevű „Patay Pista bácsi“, Debreczen városnak hajdani kiváló szókimondó és szilaj kurucz képviselője lakta ezt a házat. Innét indult ki a nemes kurucz Bánki-bácsihoz, Király uramékhöz áldomásozni, barátkozni, az emberekben a jó magyar érzést ébren tartani . . .

Másik nevezetessége, meg érdekessége az volt ennek az öreg háznak, hogy évtizedeken át valóságok kaszárnyája volt „bohémianak“. A szintársnlát művészei, művésznői, katonatisztek, újságírók mindég előszeretettel laktak az ódon ház boltives szobáskáit. Amikor még Debreczenbe kamvas fiatalságával és elbájoló művészetével először került, a közönségtől valóóságosan körül rajongott Zilahy Gyula, „Zsül“-nek is itt volt a hadiszállása. De a „zisteni“ Pálmay Ilka, meg még sokan mások is laktak itt bohémia-berkeiből . . .

A vig és megható történeteknek emlékei rajzanak ebben az öreg házban, melynek kőfalába beütötték a kömüves csákányt. Csak a külső négy fal váza, meg a tetője áll fent a

hires Patay-háznak. A barátságos, bizalmas szobácskák bolliveit lerombolták. Az ürességben vigan cicizározhatnak a szelek.

Valószínűleg bérpalota épül az öreg házból. Gólgafészkes kémények, Isten veletek!

— Justh János beszámolója.

Justh János, a hajduszoboszlói kerület képviselője holnap tartja meg beszámolóját kerülete központján, Hajduszoboszlón. Justh Jánost beszámolójára elkísérik Nagy Dezső, Kállay Tamás, Kállay Frigyes és Papp Elek országgyűlési képviselők. A kerület nagy ünneppel fogadja kedvelt képviselőjét. Vasárnap délután nagy népgyűlést tartanak, hogy állást foglaljanak az önálló magyar jegybank mellett.

— **Sepsy Dezső meghalt.** A vármegye-ház ormára ma fekete zászlót huztak fel. A gyászos lobogó jelentette, hogy a vármegyének halottja van. Egy régi, derék tisztviselő: Sepsy Dezső árvaszéki ülnök hunyta le tegnap este örök álmra a szemeit. Huszonegy éve volt a megye szolgálatában s hosszú futása alatt közszerepet és közbecsülést vívott ki magának. Sepsy Dezső Fehérgyarmaton született. Rövid ideig Szatmáron tanult, majd a debreceni kollegiumban gyarapította tudását s itt végezte a jogot is, melynek elvégzése után vármegyei aljegyző, majd nemsokára árvaszéki ülnök lett s ezen állását haláláig megtartotta. Régi kór kínoztta, rombolta az elhunyt testét. Körülbelül öt év óta betegeskedett. Betegsége az utóbbi 9 hónap alatt súlyosodott annyira, hogy hivatalát is ritkán kereshette fel, míg végre tegnap este egy vérömlése volt s ez magával hozta a halált. Az elhunytat nagyszámu rokonsága gyászolja. A vármegye tisztikara vasárnap délelőtt testületileg fogja részvétét kifejezni az özvegynek s a halott ravatalára koszorút helyez. A gyászestéről úgy a család mint a vármegye tisztikara gyászjelentéseket adtak ki. A család gyászjelentését itt adjuk:

Mély fájdalomtól megtört szívvel tudatjuk, hogy a forrón szeretett férj, apa, testvér, vő, sógor és szerető jó rokon Sepsy Dezső árvaszéki ülnök e hó 18-án, este 9 órakor, életének 50-ik, boldog házasságának 25-ik évében, hosszas szenvedés után elhunyt. Kedves halottunk hült tetemei f. hó 21-én d. e. 10 órakor fognak a Rákóczy-utca 18-ik szám alatt a róm. kath. egyház szertartása szerint beszentelni és a helybeli plébániai-templomban megtartandó gyász szentmise után a Szent Anna-utcai temetőbe örök nyugalomra tétetni. Debreczen, 1909. június hó 18-án. Bánatos neje: özv. Sepsy Dezsőné szül. Balogh Ilona és gyermekei: Dezső, Pál, Ilonka. Testvérei: Sepsy Kálmán és neje Kálmán Erzsébet, Sepsy Mária és férje György Mihály és gyermekük. Béke és áldás poraira!

— **Házasságkötések.** Az elmúlt héten Debreczenben házasságot kötöttek: Várady Andor—Csabina Johanna, Friedenthal Saul—Andrasich Mária, Makrai Sándor—Hajdu Zsuzsanna, Kiss Sándor—Pinczés Eszter, Polacsek Artur—Rosenberg Zsófia, Klein Ignác—Rosenfeld Mariska, Rácz Pál—Jónás Etelka.

— **Alföldi Károly** táncintézetében a szüneti tanfolyam július hó 1-én megkezdődik. Beiratkozásokat elfogad Péterfia-utca 2. szám.

— **A Szent László-Dalegylet** f. hó 27-én, vasárnap, operaiskolai növendékekkel megerősített énekkarával a róm. kath. templomban fogja előadni ünnepi énekeit sz. László király védőszentjének tiszteletére a d. e. 9 órakor tartandó nagy misén. Délután öt órakor pedig a Bocskay-kertben fogja megtartani szo-

kásos nyári multságát szólóénekekkel élénkített hangverseny keretében. A meghívókat a napokban küldi szét a rendezőség. Együttal felkérjük az egyesület urasszonyok és leányokból álló hölgybizottságát, hogy a f. hó 22-én, kedden délután, a róm. kath. népiskola földszinti nagytermében d. u. hat órára kitűzött értekezleten a szép ünnepség mennél sikeresebb rendezése érdekében teljes számban megjelenni sziveskedjék. Az elnökség.

— **Az utszélről.** A szintársulat megkezdte a nyaralását. Már is élvezik az egy hónapos vakációt.

Némelyek bajuszt nöttetnek, mint az öreg Perényi. Bajuszt nevel és „buentéreskedik“ Perényi.

Irmay Béla, a titkár, a gyakorlati életnek az embere. Mivel állandóan bajuszt visel, a színész emberek egyik nyári szórakozásától, a bajusz-nöttetéstől megvan fosztva. A disznó nevelés és hizlalás mezején szórakozik inkább. Még Áldor Jakab, Jenő, Emőd, Mária, a kórusnak ezen legkifejezőbb orrviseletű fiatal buzgó-tagja is hurkát kolbászt kávézik itt a télen . . . Négy kövér disznónak már csak létszen is disznótora.

Gyöngyösi piktorról már megírtuk, hogy a hortobágyi megkopott délibábképek átfestésére szerződtette el a város.

Horváth Kálmán a haza állapotján busul. Kurtának itéli a nyári éjszakákat.

Ligeti házasságtörésének mézes gyönyöreit kóstolgatja a holdvilágos szép estéken. Előadásoktól szabados estéken.

Ellenben Nádor Zsigának a Sóstó-fürdő tölgyes rengetegében teljesen nyomaveszett. Állítólag az erdő- és fürdő-tündérnőivel pásztorjátékokat játszik . . .

De, az igazi boldogság mégis csak a Gyöngyi Izsóé lesz . . . Végre-valahára beülhet a budapesti New-York kávéházba „Uhut“ fogni . . .

Uhut, buhut fogni Gyöngyi Izsó!

Nono! Ferenczről se' felejtszünk meg. Az idén a taljánhoni színpadokat fogja tanulmányozni. Gyorsbeszélő képességénél fogva könnyen megértik egymást a szintén szapora nyelvű taljánokkal.

Persze, ugye, hogy kedves dolog volna már a hölgyekről is regét mondani?

Hahnel, a formás Rózsa Lili, a daliás Gazdi Aranka, az édes szavu kis Huzella, Gerő Ida, köznyelven „bajoskomika“ és a többiek, a többiek, hol, merre fogják a szünetet tölteni? . . . Hm! Persze, persze, uraim! Ugye-e jó volna tudni? Ámde elvből nem adunk „adrestz“ a hölgyeknek a „cimkéjét“, mert mint annakidején Győre bátyánk a pénztárablakából a huszárezredesnek is megmondta volt:

— Hm! Mink nemvagyunk olyanok!

Mindenesetre még a rózsafa is szebb rózsával virágozik arra, amerre ami társulatunk kedves, bájos hölgyei ábrándozgatják át a nyári vakációt . . .

Még talán az ákácfa is kétszer virítanak arra felé?

Zsül vajda a kedves direktornéval Gödöllőre huzódtak vissza. Ott van a nyaralójok.

Majd a két diák fiu is, a Gyuszi, meg a Pali is hazazónáznak a bizonyítvánnyal.

Kint a szőlőskertben, az öreg diófa alatt, tisztelőiktől, barátaitól környezve, a saját virágos földjükön felejtethik, felejtsek is a karmos kezektől többször méltatlanul feléjük dobált csálányokat! Debreczeni csálányokat.

— **A Zenede vizsgái** tegnap fejlődtek be szépen sikerült hangversenyvel megkoronázottan. Minthogy a vizsgaeredménynek fontosságát tulajdonitunk s azzal részletesen kívánunk foglalkozni — vonatkozó cikkünket keddi számunk fogja hozni.

— **Az új jegyospárok.** A múlt héten Debreczen területéről a következő eljegyzéseket jelentették be az anyakönyvi hivatalban: Szarka Sándor—Varga Róza, Kovács László—Sándor Gizella, Csizmazia Rezső—Tolnai Mária, Szarvas Ernő—Stein Erzsébet, Paffer János—Vég Ilona, Erdős Viktor—Dézsi Margit, Pósalaki Mihály—Kiss Eszter, Reiser Antal—Leskő Juliánna, Sebestyén Dezső—Winkler Aranka.

Menyasszonyi kelengyék, valamint női divatáruk legjobb minőségben, szabott áron beszerezhetők Szépe Lajos üzletében Kossuth-utca 5.

— **Doktori avatás.** Pap Lénárt, Pap Lajos posta- és táviráda felügyelő fia, folyó hó 19-én a kolozsvári Ferencz József-tudományegyetemen az államtudományok doktorává avattatott.

— **A Debreceni Zenede** igazgatóságától vettük a következő értesítést: Szives tudomására hozzuk a tisztelt szőlőknek, hogy zenedénknek folyó évi szeptember elején kezdődő 48-ik évfolyamára — a tanév elején szokásos torlódások elkerülése végett — beiratkozásokat folyó hó 24-től 30-ig, mindig déli 11—1 órák között elfogadunk a zenede helyiségében. (Csapó- és Vár-u. sarkán.) Tisztelettel az igazgatóság.

— **Gimnáziumi tanulók kirándulása.** A debreczeni katolikus főgimnázium tanárok az évről vizsgákkal nem tekintik hivatását, az ifjuság ismeretei terjesztése terén kötelességét befejezettek. Mint minden évben, úgy most is a jelentkező növendékeket kirándulásra vitték az ország különböző nevezetesebb részeire. Az idén a növendékek Budapest és környékére mentek tanulmányútra. A növendékeket Vajnóczky István és Szalay József tanárok vezették.

— **A nap halottai.** Az állami anyakönyvi hivatalban a tegnapi nap folyamán a következő haláleseteket jelentették be: Balogh Péter ref. 6 hónapos, Csizmadia Mihály ref. 5 hónapos, Nagy Károly ref. 5 hónapos, Skála Lujza r. kath. 16 éves, Molnár Béla ref. 2 hónapos, Sepsy Dezső r. kath. 50 éves, Drága Juliánna r. kath. 8 éves.

— **Uj tagok a Bikában.** Az Arany Bika Mulató igazgatósága minden lehető elkövet, hogy a közönség ezen egyedüli szórakozóhelyét minél kellemesebb tegye s dacára, hogy pár nap előtt új társulat mutatkozott be, az amugy is fényes műsor tegnap két elsőrendű számmal gyarapodott. Az igazgatóság óriási anyagi áldozatokkal szerződtette Iluscht a csuda artista nőt, ki valóságos „kumikum“ a varietás színpadok terén, amennyiben a varieté művészet csaknem minden válfaját képviseli s többek között mint táncosnő, bűvész, zsonglór mutatkozik be a közönségnek. Sugár Elza, a Fővárosi Orfeum tagja is tegnap mutatkozott be. A nézőteret szorongásig megtöltő közönség sokat tapsolt az új tagoknak, valamint a műsor többi számainak. Ma este lép fel először Vágó Maca I. szubrett.

„Henneberg-selyem”

méterje, továbbá selyem Voiles, Messaline, Taffet-Caméléon, Armure Sirène, Cristalline, Ottoman, Surah stb. bérmentve elvámolva, házhoz szállítva. Minta postafordultával. Duplábélyeg Svájcba.

csak akkor valódi, ha tölem rendeltetik, fekete, fehér és színes 1 K 35-től 24 K 50 f.-ig méterje, sima, vonalozott, tarka, mintázott, damaszt stb.

Selyem damaszt. . . . . K 1.65---24.50	Menyasszonyi selyem K. 1.35---24.50
Selyem basztruha aljankint . . . . . „ 19.50---85.50	Báli selyem . . . . . „ 1.15---24.50
Foulard-selyem nyomott . . . . . „ 1.15--- 8.35	Bluz-selyem . . . . . „ 1.15---24.50

Seidenfabrikt. HENNEBERG, Zürich.

A német császárné udvari szállítója.

— **A debreceni színésziskola ujitása.** Solymosi Elek a szeptember hó elsején kezdődő színésziskolai tanfolyammal kapcsolatosan még egy esti tanfolyamot is nyit. E tervezet az elméleti tárgyakat mellőzi s csak a rutinszerű gyakorlatokra fekteti a főszűlyt. A tanítás féltandíjas lesz s különösen a helyi tehetségek kiképezését célozza. Jelentkezni lehet amai naptól kezdve e hónap 30-ikáig a Darabos-utca 7-ik szám alatt 2 órától 3-ig és este 8-tól 9-ig. A szavaló és szónoklati tanfolyamra a beiratkozás augusztus 25-én kezdődik, ugyszintén a színésziskola növendékeinek a beiratkozása is.

— **Nyomdászaink nyári táncestélye.** Mint a multban, úgy a folyó évi július hó 4-én is előreláthatólag fényesnek ígérkező nyári táncestélyt rendeznek nyomdászaink a nagyerdei „Dobos“-pavilonban, melyen a közönség kellemes meglepetésben részesül. — Az izléses meghívót a jövő hét folyamán küldi szét az ötven tagból álló rendezőség.

— **Köszönetnyilvánítás.** Mindazon rokonok, ismerősök, jóbarátok, kik felejtethetlen jó férjem, szeretett testvérem, néhai nagytiszteletű Pinczés Jánosnak folyó hó 17-én történt végtisztességétélén való megjelenésük által mély fájdalomukat enyhítették, fogadják ezuton hálás köszönetünket. Debreczen, 1909 június 19-én. A gyászoló család.

— **Az ülő életmód,** a szükséges mozgás hiányának káros következménye első sorban emésztési zavarokban nyilvánul. Ezen panaszok ellen az orvosi tudomány mai állása szerint a legkövetesebb gyógyszer: a kén-savas sókban leggazdagabb és mindig egyenlő összetételű természetes adta **Ferenc József-kese-rüviznek** több héten át való naponkénti rendszeres használata. A „Ferenc József forrás vizének vegyi vizsgálatai az oldó és élvezető, könnyen emészthető és a viznek ízét javító alkatrészeknek oly szerencsés összetételét mutatják, hogy ezen hazai ásványviz a többi keserűvizek között méltán foglalja el kiváltságos helyét.

— **A jó szappant** arról lehet telismerni, hogy vízben könnyen oldódik és így a ruha szennyt is könnyen oldja. Épen azért a könnyen oldódó „Szarvas“-jegyű „Schicht“-szappanért szivesebben fizetünk egy fillérrel többet, mivel sokkal kiadósabb, mint az olcsóbb szappan. Kérjünk mindig „Schicht“-szappant a „Szarvas“-jegygyel, melynek tisztaságáért 25000 koronával szavatolunk.

— **Az ország legnagyobb ipartelepeinek** egyike a Bohn-féle téglagyárak, melyek mellett, hogy sok ezer munkás kéznek állandó keresetet nyújtunk, a hazai iparnak dicsőséget is szereznek. A Bohn-féle szab. természetes vörös fedélcserépek általános kedveltségnek örvendenek.

— **Fürdő idényre** remek választék *fürdő köpenyek, fürdő lepedők, uszó ruhák turista ingekből nyári paplanok divatos harisnyák és zsebkendők, egyszerű és díszes batist fehérnemű jómosó zefírek, kartonok és batistokból.* Kardos László Debreczen Kossuth-u. 9. váson kész fehérnemű és menyasszonyi kelengye üzlete.

— **Uraktól levett** ócska ruhákat igentisztességes árban vesz Rösenberg Béni Debreczen Bádogos-utca 1.

— **Felvétetik egy 12—16 éves fiu kiadóhivatalunkban.**

— **Kereskedelmit végzett** leány, ki a könyvelést, magyar-levelezést és gépirást, érti július 1-re állást keres. Tudakozódást levélben „Kereskedelmit végzett“ jellegre a kiadóhivatalban kéretnek.

— **Eladó ház** a Nagyszappanos-utca 17. sz. alatt. Értekezhetni lehet Eötvös-utca 58. szám.

— **Mentze Henrik áruházában a legjobb minőségű fésűk, fésű készletek, fejdíszek, hajtűk, illatszerek és szappanok, olcsó szabott árak mellett kaphatók.**

— **Pénz-, szivar-, cigaretta-tárcák női kézi-táskák, uti bőröndök és utazókiosarak a legolcsóbbak Mentze Henrik áruházában.**

— **Amateur-fényképészeknek!** Általános elismert kitudó szalon és uti fényképészeti készülékek, felülmulhatatlan minőségű pil-

lanat kézi apparátusok, valamint mindenféle fényképészeti cikkek **Moll A. czégnél** (Bécs) Tuchlauben 9. cs. és kir. udvari szállító) kaphatók. Ezen üzletág alapított 1854-ben. Kivánatra nagy képes árjegyzéket bérmentve küld a cég.

A kiváló bőr- és lithumos gyógyforrás

SALVATOR

vese- és hólyagbajoknál, húsványvíz, csomóbetegségnél és hurutos bántalmaknál méltán hatásos.

Természetes vasmentes savanyúvíz.

Kapható ásványvízkereskedésben vagy a Sajó-Építők Salvator-forrás Vállalatánál Budapest, V. Rudaórtárpark 8.

SZINHAZ.

Béla bátyánkról.

„Csókollak édes! . . .“

Mándoky Béla bátyánk, idélek! Állj elő a kulisszák mögöl. Kedves bátyánk ma is a szinpad a te világod.

Mándoky Béla bátyánk, idélek! Állj elő!

— Csókollak, édes! . . . Borotvált sima arcával, mosolygó arcával, negédes tartásával a színház felől fordul ki Béla bátyánk, ki ma is sokat tart a gondozott külsőre.

— Vasalt nadrág, lakkcipő . . . Csókollak édes! Még nyugalmazott színészkorában is „stutzer“ játszik Mándoky Béla.

Béla bátyánkat mostanában a jubileumkörutak, fellépések veszik igénybe. Érdekes jelenségét ezért látjuk ritkábban a szokott sétáló helyein.

Legutoljára Nyiregyházán alakította „Hamletet“ — Mándoky. Az ottani sajtó elismeréssel számolt be az előadásról. Ezt nem is részletezem. Rátérek mindjárt a „vacsorára“, melyet előadás után a veterán-művész pályatársai a Pannonia-szállodában tartottak meg.

Ott volt Istvánffy Gyula mester is, a pikturának ezen bohémlelkületű kiváltsága is, akitől tudakolta az üzleti dolgok iránt jóérzékű Mándoky.

— Csókollak édes . . . Hát aztán hogy sikerült a képvásár?

— Gyengén! Nyiregyházán nem igen vásárolnak képeket . . .

— És innét, hová szándékozol?

— Szabadkára megyek.

— Ne menj te oda, drágám!

— Miért ne mennék?

— Mert ott nemhogy vásárolnak, de még meg is vernek s ráadásul ellopják a képeidet! . . .

E súlyos nyilatkozatnak az oka-foka az: Mándoky Béla bátyánk, mint színigazgató, a „bűnyók“ részvétlensége miatt itten merült el a társulatával. Azóta veszedelmes Szabadkát felemlíteni Mándoky Béla előtt.

Szabadkai balsikeres direktorsága idejében még társulatának több tagjával is perlekedésbe került Mándoky. Ugyhogy a királyi bíróság elé vitték a húzavonát. Midőn a bíróság Mándoky javára hozta meg az ítéletét és kiléptek a bíróság kapuján, a pervesztesek természetesen lekonyították az orrukat.

De, Béla bátyánk, mint „Árgyirus királyfi“ a „Tündér Ilonából“ fejedelmi tartással, dali léptekkel lejtett elébök. A régi jó iskola szokása szerint magas hangját is neki eresztette:

— Hah! Ti pártütők! Látjátok, még az Isten sem segített meg titeket felkent királyotok ellen.

De azután — hódoló választ nem várván — loholt is tovább Béla bátyánk! Még kedves szavajárását sem adta le a felzajdult „trupp“-nak:

— Csókollak, édes . . .

nemes Portörő Kelemen.

* **A nyiregyházi szini szezon.** A debreceni szintársulat több hetes nyiregyházi szereplését mind anyagilag, mind erkölcsileg fényes sikerrel fejezte be. A nyiregyházi lapok szerint ilyen sikerült szezonja még nem volt a nyiregyházi szinkörnek. Bucsuzó előadásul a „Csöppség“ került színre. A színház zsufolásig telve volt a legelőkelőbb közönséggel. A szeretetnek és elismerésnek valóságos tüntető megnyilatkozása volt ez az este. A közönség tapsviharral, éljenzéssel bucsuzott a kedvencül megszeretett társulattól. De a bucsulóadás, a „Csöppség“ minden tekintetben művészi színvonalon állott. A társulat minden szereplő művész tagja a legjobb alakítását mutatta be Zilahy Gyulával, az „Ambro“ mesteri alakítójával élőkön. A pompásan sikerült előadásnak kedves ingerét és báját Vajda Ilonka nyiregyházi urleány fellépése még inkább fokozta, aki előzetes gyakorlat és színiskolai képzettség nélkül a „Csöppség“ címszerepében szinpadra termettségének olyan fényes jeleit adta, hogy az egyik helyilap tudósítása szerint egyik ámulatból a másikba ragadta a közönséget. Minduntalan felhangzó tapssal, éljenzéssel hódoltak a bájos és született művészi tehetségű jelenségnek.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ **A mátészalkai büneset.** A Bordás Demeter mátészalkai kéményseprő meggyilkolásával vádolt Sovány Dezső aljárásbíró bűnügyében most június 27-én lesz a főtárgyalás a szatmári kir. törvényszék előtt. Erre a tárgyalásra Sovány Dezső védője Kardos Samu kérelmére és indítványára a szatmári törvényszék nemcsak azokat a tanukat idézte meg, akik Bordás Demetert, mint izgága, kötekedő, erőszakos természetű embert ismerték, hanem beidézte a Bordás Demeter első kezelő orvosát annak kiderítése végett, hogy a sérülés mily természetű volt. És ugyancsak a védő kérelmére és indítványára ellenőrző orvoszakértőként beidézte a debreceni törvényszék orvoszakértőjét dr. Horváth Arthurt, aki hivatva lesz esetleg döntő véleményt adni a sérülés keletkezésének okai és körülményeiről. A tárgyalást dr. Németh József törvényszéki bíró fogja vezetni. A vádhatóságot dr. Fabó Oszkár ügyész képviseli. A tárgyalás iránt országszerte nagy érdeklődés nyilvánul.

TÁVIRATOK.

Kibontakozás utján.

Budapest, június 19. Apponyi, Andrássy, Kossuth mai tanácskozásának rendkívüli fontosságát tulajdonítanak. A tanácskozásokon Kossuth Ferencz a Lukács-féle kombinációt és ennek eshetőségeit fejtegette. Végleges határozatot nem hoztak. Döntő napok: kedd és szerda. Wekerle e hét elején Bécsbe megy.

Lukács László folytatja tanácskozásait a vezető politikusokkal. Kijelentette, hogy ő maga tárcát az új kabinetben nem vállal. A függetlenségi párt 1911-re követeli az önálló bankot és ez az ütköző pont. Az ő kibontakozási tervének az az alap gondolata, hogy a szétvetett koalíció helyére, mint többség a függetlenségi párt lépne. A függetlenségi párt kormányt vállalna és ennek a függetlenségi kabinetnek első dolga lenne a választói reform megalakítása.

MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMVASUTAK.
Miskolci üzletvezetősége.

20316/909. szám.

*Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak **Kál-Kápolna** állomásán a vendéglői üzletre 1909. évi jul. 15-étől számított 5 évi időtartamra ezennel nyilvános pályázat hirdettetik.

A vendéglőt bérbe venni óhajtók felhívattak, hogy szabályszerűen bélyegzett, valamint kellő bizonyítványokkal felszerelt ajánlatukat 1909. évi június 30-án déli 12 óráig a magyar királyi államvasutak miskolci üzletvezetőség titkári hivatalához e cím alatt:

„Ajánlat a kál-kápolnai pályavendéglő bérletére 20316/909. számhoz“ lepecsételt borítékban, térítvény mellett nyújtásuk be.

Az ajánlaton a névalírás két tanuval előttemzendő és az ajánlati összeg betűkkel is kiírandó.

Az ajánlattevő köteles a miskolci üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál 1909. évi jun. hó 29-én déli 12 óráig bánatpénzképen 500, azaz ötszáz korona készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban letétbe helyezni, vagy oda posta útján külön borítékban beküldeni, mivel különben az ajánlat figyelembe vételét nem fog. Takarékpénztári letétkönyvek bánatpénzül nem fogadtatnak el.

Az ajánlattevők figyelmeztetnek, hogy az étel és italárjegyzéket a változott viszonyokhoz mérten újból fogjuk megállapítani.

A vendéglő bérletére vonatkozó feltételek a miskolci üzletvezetőség forgalmi és kereskedelmi osztályában (II. emelet, 33. ajtószám) a hivatalos órák tartama alatt megtekinthetők, miért is az ajánlattevőkről feltételezik, hogy a feltételeket ismerik s azokat magukra nézve egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

A feltételektől eltérő ajánlatok figyelembe vételét nem fognak.

A magyar királyi államvasutak miskolci üzletvezetősége fentartja magának a jogot, hogy az ajánlattevők közül tekintet nélkül az ajánlati bérösszegre, szabadon választhasson.

Miskolcz, 1909. június hó 15-én.

ÜZLETVEZETŐSÉG.

* Utánnomás nem díjaztatik.

A NAGY LAJOS vállalatának okmányszerző irodája Csapó-utca 13.

sz. a. a következő engedélyekhez szükséges okmányok megszerzésével foglalkozik:

Nősülési engedélyek azon 18 évet betöltött kiskorú ifjak részére, kik még a katonai sorozáson nem estek keresztül.

Nagykorúsítási engedélyek.

Névmagyarosítási engedélyek.

Házassági válóperek megindításához szükséges okmányok.

Külföldre szóló utlevelek.

Erkölcsei és szegénységi bizonyítványok.

Íparengedélyek azok részére, akik magukat önállósítani akarják.

Gyermekek örökbefogadása.

Törvénytelenül született gyermekek törvényesítése.

Állások elnyerése iránti pályázati kérvények elkészítése.

Az erkölcsi züllésnek indult gyermekek javítóintézetbe leendő helyezéséhez szükséges okmányok.

Iroda: Csapó-u. 13. sz. Telefon: 335.

Hivatalos órák: d. e. 8—12, d. u. 3—6.

Vasárnap és ünnepnapokon d. e. 9—12.

Szt.-Radegund,

Grác mellett.
Gyógyhely és vizgyógyintézet.

Főlséges vidéken 750—1500 méter magas hegyek és kiterjedt fenyvesek között, számtalan erdős sétány, kitünő ivóvíz, enyhe edző éghajlat por nélkül. Pavillonrendszer. Tudományos vizgyógyimód, speciális masszázsművészeti zavaroknál, villanyozás, villanyos és szénsavas fürdők, diétakurák. Eventként 800-an többnyire magyarok látogatják, nyári lakások, olcsó árak. A fürdő erősen radium tartalmu. Az orvos magyar. Prospektust ingyen küld:

Dr. RUPRICH igazg. főorvos.

Egy óra alatt

elveszi a láb kellemetlen szagát és megszünteti a

lábizzadást

a

HEGEDÜS-féle

„láb víz“!!

Ára 2 korona.

Kapható mindenütt.

Megrendelhető a készítőnél: **HEGEDÜS**

BÉLA gyógyszerész,

Budapest, Mátyás-tér 14. vagy

Török József

gyógyszertárában **Budapest, VI. ker., Király-u. 12. sz.**

TÁTRA-LONNICZ

m. kir. kincstári gyógyfürdő és üdülőttelep.

Elsőrangú szállodák. Kitünő konyha. villamos világítás. Vízvezeték.

Csatornázás. Gondozott park. Kényelmes sétautak. Bérelhető fogatok és autók.

Lövorsenyek. Tennisz. Golf. Galamb- és vadászat. Halászat. Zene. Hangversenyek. Előadások.

Modern vizgyógyintézet. Nagy fedett uszócsarnok.

Vasutállomás. Posta. Távirda. Interurban telefon.

Kimerítő prospektussal és felvilágosítással készséggel szolgál

2926 a fürdőigazgatóság.

Tátra-Lonnicz Gundel Károly

(Szepesm.) igazgató.

Eladó házhelyek!

A vasuti gépjavitó műhely közelében a vámospércsi országút mentén fekvő ugynevezett **Nyilas-telepen**

házhelyek

valamint felépített munkás lakások kedvező részletfizetésre örök áron kaphatók.

Értekezhetni lehet **Dr. Márton Kálmán** ügyvédnél Piacz-u. 44. szám. Ujfalussy-ház.

7799/1909. sz.

Árverési hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város tulajdonát képező Simonffy-u. 2. számú bérházban levő 9. számú bolthelyiség a folyó évi augusztus hó 1-től 1912. évi április hó 30-ig terjedő 2 és 3/4 évre a folyó évi **jun. hó 20. napján délelőtt 9 órakor** a városháza nagytermében tartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek bérbe adatni fog.

Kikiáltási ár: 800 korona.

Árverelni szándékozók kötelesek a kikiáltási ár 10%-át az árverelő-bizottságnál bánatpénzül letenni.

Az árverési feltételek a város számvevői hivatalnál a hivatalos órák alatt (8—1 óráig) megtekinthetők.

Debreczen sz. kir. város Tanácsának 1909. június hó 14-én tartott üléséből.

Városi Tanács.

Tisztasága **30.000** koronával szavatoltatik.

A konyhában és házbán

mindent, ami egyáltalában mosható és tisztítható, csakis

Schicht szarvasszappanával

tisztítsunk. E szappan évtizedeken át folytatott beható és lelkiismeretes tanulmányozásnak eredménye. Mosóereje rendkívüli, szavatolt tiszta és ment minden káros keveréktől. Gond nélkül használható tehát minden tisztítási célra, még ott is, hol közönséges szappan felmondja a szolgálatot vagy különös gondosság szükségeltetik.

1298/1909. sz.

Árverési hirdetés.

A Kövesdy János-féle árvagyermek felruházására tett és a város kezelése alatt álló alapítvány tulajdonát képező és a Pusztá-Elep Kösülszeg—Álomzugi 65. sz. tjkvben 89. hrsz. alatt foglalt pusztá-elepi 354 kat. hold és 154 négyszögöl területű tanyabirtok a folyó 1909. évi június hó 25-ik napján délelőtt 9 órakor a városháza nagytermében tartandó nyilvános árverésen az 1909. év október hó 1-től kezdődő hat évre haszonbérbe fog adadni.

Kikiáltási ár: 6200 korona.

Az árverési feltételek a város számvevői hivatalánál (Városház I. emelet) a hivatalos órák alatt (délelőtt 8—1 óráig) megtekinthetők.

Árverelni szándékozók kötelesek a kikiáltási ár 10%-át az árverés megkezdése előtt bántpénzül készpénzben az árverelő-bizottságnál letenni.

Debreczen sz. kir. város Tanácsának 1909. jun. hó 7-én tartott üléséből.

Városi Tanács.

Posta, távirda és telefon helyben.

Balatonfüred

gyógyhely és tengerfürdő Zala vármegyében.
Fürdőidény május 30-tól szept. végéig.

JAVALLATOK:

Szívbetegségek, érrelmeszesedés, vérszegénység, görvéllykór, csúsz, köszvény, a légzőszervek hurutos bántalmái, gyomor- és bélhurut, idült obstipatis, máj- és lépántalmak, női bajok és idegbántalmak.

GYÓGYESZKÖZÖK:

Természetes, szénsavas fürdők. Sós-, fenyő-, tó-, nap- és légfürdők. Ivókúra. Savó- és szőlőgyógy-mód. Gyógytorna és masszázs. Szórakozásról gondoskodva van. Gyógyterem, olvasóterem, sétacsarnok, árnyékos sétányok, lombos park, fenyvesliget, térszene, naponkint színelőadások, hetenkint táncmulatság, sétacsolnakázás, kirándulások, lawn-tennisz.

Vasuti állomások: Siófok és Veszprém. Az új balatonmelléki vasút megnyitásával helyben. Vasuti szezonjegyek 33¹/₃% kedvezménytel menettérti jegyek. Lakásmegrendelések előleg beküldése mellett Lingl Valérián fürdőigazgatóhoz intézendők. A Balatonfüredi ásványvíz, mely mint étrendi víz is igen kedvelt, szétküldése a fürdőigazgatóság által történik. Prospektust kívánatra díjmentesen küld a

2934

fürdőigazgatóság.**Donogán és Somossy**
DEBRECZEN, Kistemplom-bazár.

Mosó kelme ujdonságok
Zefir. Batist. Ottomán-vászon.
.. Kreton. Voile de laine ..
!!! óriási raktára !!!

A szépség!

Minden hölgynek kétségkívül legfőbb vágya, hogy mentől szebb legyen s hogy ezen célját elérhesse, megragad minden alkalmat és a legképtelenebb dolgokkal kengeti arcát. — A legtöbb esetben saját kárára teszi ezt, mert nemcsak, hogy szép nem lesz, hanem ellenkezőleg sok esetben tönkre teszi arcbőrét úgy, hogy igen hosszú idő, gondos ápolás kell ahhoz, hogy ismét helyrehozza.

Az a világon egyedülálló siker, melyet Gutóri Földes Kelemen aradi gyógyszerész Margit-Crème-jével elért (különösen Francia- és Németországban) sok embert arra birt, hogy ezt a világhírű, ártalmatlan és az arc minden tisztálataiáéga (szepelő, májfolt, kiütések stb.) ellen páratlan és csodálatosan ható szert utánozzák. Természetes, hogy ez senkinek sem sikerül, mert a Margit-Crème készítésének titkát senki más nem ismeri, mint a feltaláló és készítő s épen azért, — mert a titkot soha senkire nem birta, hanem minden egyes készítményt maga állít elő, a Margit-Crème mindig egyforma, annak kidolgozása a leggondosabb, tehát hatása is rögtöni és biztos. Óvakodjunk tehát arcunkat mindenféleképpen kengetni és használjunk oly szert, melyet angol, amerikai és francia hírneves orvosok is ajánlanak, mint egyedül biztos és ártalmatlan szert az arc szépségére és a szépség megőrzésére. Ez a világhírű szépség-szer a Földes-féle Margit-Crème, mely már 4—5 napi használat után teljesen átalakítja az arc bőrét, eltünteti a szeplőket, májfoltokat, kiütéseket, bőrtrátkát, mittesszert, arc- és kézvrösséget. Az arc ideális szép, üde és ifju lesz s amellett a Margit-Crém teljesen ártalmatlan.

Ára: kis tégely 1 korona, nagy tégely 2 korona, Margit-szappan 70 fillér és Margit-pouder (fehér, rózsás és crème színben) 1 K 20 fillér. Ezen szerek mindegyike külön is használható. A Földes-féle Margit-Crème kapható a világ minden nagyobb gyógyszerárában, ahol pedig raktáron nem volna, tessék egyenesen a készítőnek így címezve írni: Földes Kelemen gyógyszerész, Arad.

Kapható Debreczenben: Balázs Ödön, Grósz Nagy Ferenc, Jóna és Jóna drog., Mihalovics Jenő, Murakózy László, Tóth Béla gyógyszerárakban.
H.-Szoboszlón: Barbócz Zsigmond.
H.-Böszörményben: Ercsey Gábor. 2726

MOLL-FÉLE SEIDLITZ-POR

Csak akkor valódiak, ha mindegyik doboza Moll A. védjegyét és aláírását tünteti fel.

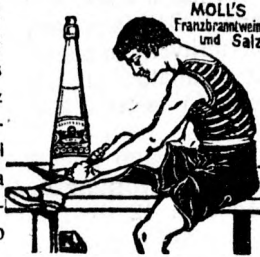
A Moll A.-féle Seidlitz-porok tartós gyógyhatása a legmakacsabb gyomor- és altest-bántalmak, gyomorhív, rögzött székrekedés, májbántalom, vértululás, aranyér és a legkülönbözőbb női betegségek ellen, e jeles háziszernek évtizedek óta mindig nagyobb elterjedést szerzett.

Ára egy lepecsételt eredeti doboznak 2 korona. Hamisítások törvényileg fenyegetnek.

MOLL-FÉLE SOS-BORSZESZ

Csak akkor valódi

ha mindegyik üveg Moll A. védjegyét tünteti fel és a Moll-féle sósorszesz nevezetesen mint fájdalomcsillapító bedörzsölési szer köszvény, csúsz és a meghülés egyéb következményeinél legismertesebb népszerű.

Egy ónozott eredeti üveg ára 2 korona.

Moll-féle gyermek-szappan.

Legfinomabb, egészen új módszer szerint készített gyermek- és női szappan, a bőr gyökeres gondozására és ápolására úgy gyermekek, mint felnőttek számára.

Egy darab ára 40 fillér. Öt darabé 1 korona 80 fillér. Minden darab gyermek-szappan Moll A.-féle védjegyvel van ellátva.

Fő-szétküldés:

MOLL A. gyógyszerész,

cs. és kir. udv. száll. által Bécs, I. Tuchlauben 9. Vidéki megrendelések naponta posta-utánvét mellett teljesíttetnek. A raktárakban tesék határozottan Moll A. aláírásával és védjegyével ellátott készítményeket kérni.

Elegáns façon!

Heti gyártás 15,000 pár.

Cipőáruinkat

Honi ipar.

Férfi cugos cipő, erős bőrből	kor. 6.60
Férfi füzös cipő, kitűnő Box-bőrből	" 9.—
Férfi füzös cipő, valódi Box-Calf-ból, kedvelt sétánycipő	" 12.—
Férfi füzös cipő, legfinomabb Chevreau-ból, igen könnyű, Goodyear varrott	" 12.50
Férfi cugos tisztí cipő, legfinomabb Chevreau-ból, sima	" 13.—
Férfi gombos cipő, 1-a Chevreau-ból, nagyon elegáns, Goodyear varrott	" 14.—
Férfi hegymászó cipő, legjobb Box-Calf-ból, American Style	" 16.—

Legnagyobb választék fél-, házi és gyermek-cipőkben. ● Kizárólag magyar gyártmány.

„TURUL“ cipőgyár részv.-társ. debreceni főraktára Piac-utca 48.

Kitűnő hírnevünket

szolid alapelveinknek köszönhetjük.

Legnagyobb választék

1200 munkás és hivatalnok.

a cipő talpába bélyegzett gyári védjegy és a szabott alacsony és versenyképes árak mellett adjuk el.

Kivonat árjegyzékünk egyes cikkeiből.

Honi ipar.

Különlegesség Telefon 691. sz.

„Goodyear Well“

árakban.

A jelenkor.

elismert legjobb

minősége.

Női füzös cipő, erős bőrből	kor. 6.—
Női gombos cipő, box bőrből	" 8.50
Női füzös cipő, fekete Box-bőrből, igen szolid kidolgozása	" 8.—
Női füzös cipő, 1-a Box-Calf-ból, nagyon elegáns, Goodyear varrott	" 11.50
Női gombos cipő, legfin. Chevreau-ból, Goodyear varrott, elegáns facon	" 12.50
Női füzös cipő Chevreau bőrből igen szolid kidolgozása	" 8.50
Női cipő füzös a legfinomabb Chevreau bőrből Goodyear varrott	" 12.50

Legnagyobb választék fél-, házi és gyermek-cipőkben. ● Kizárólag magyar gyártmány.